

ПРОЄКТ «КОЛО ГЛІЄРА»: КРЕАТИВНЕ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ШКОЛИ

Гармель О. В.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

професор кафедри теорії музики

Київська муніципальна академія музики імені Р. М. Глієра

м. Київ, Україна

Одним із важливих аспектів освітньої діяльності викладача є пошук нових ефективних форм засвоєння навчального матеріалу. Найбільш цінними у вищій школі є ті підходи, які пробуджують креативне мислення студентів, прагнення до пошуку нової інформації, самостійної роботи, сприяють виникненню справжньої глибокої зацікавленості предметом вивчення та розкриттю дослідницького хисту. У цьому аспекті у Київській муніципальній академії музики ім. Р. М. Глієра у поточному навчальному році започатковано креативний освітній проєкт «Коло Глієра», який реалізують студенти-магістранти під керівництвом викладачів – менторів проєкту. І мета цієї доповіді – поділитись вдалим досвідом, адже ідею побудови «кола» можна екстраполювати на різних представників музичної культури (композиторів, виконавців, музикознавців тощо).

Поштовхом до виникнення ідеї проєкту «Коло Глієра» стало відзначення у 2025 році 150-річчя від дня народження композитора, викладача, видатного культурного діяча Рейнгольда Моріцевича Глієра (1875–1956), ім'я якого від 1956 року носить Київська муніципальна академія музики (тоді – Київське музичне училище). Цей митець народився у Києві у сім'ї спадкового володаря майстерні музичних інструментів, провів тут дитячі роки та пройшов курс навчання у Київському музичному училищі. Отримавши вищу музичну освіту за межами України, Р. Глієр повернувся до Києва, де прожив з 1913 по 1920 роки, працюючи спочатку професором, а з 1914 року – директором новоствореної (на базі Київського музичного училища) Київської консерваторії. Цей період інтенсивної творчої діяльності Рейнгольда Глієра у Києві виявився вкрай важливим для майбутнього розвитку української композиторської школи. Адже його учнями з композиції, серед інших, були видатні українські митці Левко Ревуцький (1889–1977) та Борис Лятошинський (1894–1968), які – у свою чергу – викладали у Київській консерваторії протягом багатьох років і виховали цілу плеяду українських композиторів наступних поколінь.

Для усвідомлення постатей багатьох українських композиторів XX – XXI століть у творчих взаємозв'язках крізь приналежність до композиторських шкіл Л. Ревуцького та Б. Лятошинського (фаховий

професіоналізм яких сформувався у класі Р. Глієра) був започаткований проєкт «Коло Глієра». Цей проєкт на сьогодні має відкриту форму: окрім створеної частини, вже продумано стратегію його подальшого поглиблення для залучення магістрантів наступних років навчання.

Коротко представимо опис проєкту (з ним можна ознайомитись за посиланням: <https://www.horowitzv.org/gliers-rounds?lang=ua>). Він , перш за все, покликаний *візуалізувати* множину українських композиторів, своєрідним «творчим витоком» яких був Рейнгольд Глієр. Отже, у центрі сторінки сайту розташовано портрет Р. Глієра з позначеними роками життя. Поряд із ним (справа і зліва) розташовані портрети Л. Ревуцького та Б. Лятошинського. І далі від кожного з них, утворюючи своєрідні концентричні півкола, розташовані імена їхніх учнів (які спільно утворюють єдине коло). На сьогодні таким чином візуалізовано 27 учнів Л. Ревуцького і 27 учнів Б. Лятошинського. Але це лише перша «стартова» площина. Кожне ім'я композитора – це активне посилання, натиснувши на яке, можна у новому «вікні» прочитати коротку інформацію про митця. А далі – для більш зацікавлених – є можливість перейти за посиланням, наведеним у кінці короткої інформації, і потрапити на електронну сторінку того чи іншого енциклопедичного видання (і, таким чином, поглибити свої знання про обраного композитора). Наступним етапом – згідно задуму проєкту – інформація про кожного композитора буде розширена посиланнями на музичні приклади з різних жанрів творчості. А надалі проєкт можна доповнювати різноманітними «перехресними» посиланнями, які розкриватимуть творчі зв'язки, паралелі, перетини митців тощо. Саме у цьому сенсі проєкт має відкриту форму, значні можливості для його змістовного наповнення та креативного урізноманітнення.

При створенні «Кола Глієра» для пошуку інформації, її уточнення, устаткування, були залучені студенти-магістранти. Це завдання пробуджувало неабиякий дослідницький хист, адже не всі учні Л. Ревуцького і Б. Лятошинського є однаково відомим сьогодні. Про деяких митців зберіглося вкрай мало інформації (через їхню драматичну долю, зумовлену ідеологізованою радянською дійсністю, або з інших причин). Це вимагало від студентів збирати і систематизувати факти «по краплинам», на практиці засвоюючи основи джерелознавчого методу наукової роботи.

Візуалізоване «Коло Глієра» можна по-різному використовувати в освітньому процесі при вивченні українських композиторів у курсах «Історія української музики», «Сучасна українська музика» тощо. Наприклад,

- розширювати «Коло Глієра», залучаючи композиторів – учнів наступних поколінь;
- поглиблювати знання про кожного з композиторів, обираючи їх твори для дослідження в курсових, дипломних роботах і, таким чином,

більш цілісно усвідомлювати творчі зв'язки різних поколінь українських композиторів та сенс їх новаторських пошуків;

– зосереджувати увагу на малодосліджених постатях композиторів з «Кола Глієра», заповнюючи «білі плями» з історії української музичної культури;

– продумувати цікаву тематику для семінарських занять, обираючи за певним принципом ті чи інші «сектори» представленого кола тощо.

Загалом, спираючись на ідею «Кола Глієра», можна систематизувати за тим чи іншим принципом інформацію про представників різних шарів української і світової музичної культури, залучаючи до цього процесу студентів. Візуалізація систематизованої інформації додає іншого – просторового, багатшарового – виміру сприйняття, баченню «зрізів поколінь», перехресних зв'язків, творчих перетинів, аналогій, висвітленню тенденцій. А головне – надає можливість студентам активізувати креативне мислення, породжуючи нові ідеї для осмислення музичної історії і сучасності.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-60>

МУЗИЧНА РЕСТАВРАЦІЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ АУДІО: РОЛЬ АУДІО- ТА ВІДЕОРЕДАКТОРІВ У ЗБЕРЕЖЕННІ АРХІВНИХ ЗАПИСІВ

Голощук О. О.

викладач кафедри музичного мистецтва

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Музично-інформаційні технології відіграють важливу роль у розвитку сучасного музичного мистецтва, впливаючи на всі його аспекти – від створення та запису музики до її поширення та сприйняття. Окрім цього, вони відкривають широкі можливості для реставрації та збереження аудіо– і відеоматеріалів, що є невід'ємною частиною музичної та культурної спадщини. [1, с. 212].

З часом аналогові носії, такі як вінілові платівки, магнітні стрічки та касети, зазнають фізичного зносу через механічні пошкодження, вплив вологості, температури й часу, магнітне розмагнічування та інші фактори, що призводять до втрати історичних записів, погіршення якості звуку, появи шумів, тріску, шипіння й артефактів. Для збереження таких матеріалів необхідні сучасні цифрові технології, що дозволяють оцифрувати, очистити та відновити звук, надаючи йому сучасну якість без втрати автентичності. Сучасне програмне